

Yksityisteiden avustamisen periaatteet

Infralautakunta 27.05.2025 § 70
306/10.03.01.00/2025

Valmistelija: kaupungininsinööri Mikko Kunttu, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Selostus asiasta

Raision infralautakunta on päättänyt yksityisteiden hoitovastuun siirtämisestä takaisin tiekunnille 12.9.2023 § 85 (infralautakunta on hylännyt asiaan kohdistuneet oikaisuvaatimukset ja pitänyt 12.9.2023 tehdyn päätöksen voimassa 12.12.2023). Päätöksen valmistelutekstiin on kirjattu, että avustamisperiaatteet tuodaan infralautakunnan vahvistettavaksi erillisen valmistelun kautta. Myös infralautakunnan aloitevastauksessa 12.12.2023 otetaan kantaa avustusperiaatepäätökseen. Vuoden 2025 talousarvioesitykseen sisältyy 60 000 € varaus tiekuntien kunnossapitoavustuksiin. Yksityisteiden hoito- ja hallintovastuu alkoi 1.5.2024.

Kaupunginhallituksen vuoden 2025 talousarviokäsittelyn yhteydessä 28.10.2024 § 326 Emma Lindqvist esitti Mika Koiviston kannattamana s. 65 kohtaan 5.3. Käyttötalous: Infralautakunta, viimeinen tekstikappale korvataan seuraavalla virkkeellä: Kaupunki jatkaa yksityisteiden kunnossapitoa talvikaudella 2024–2025. Kaupunginhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti. Lisäksi kaupunginhallitus päätti yksimielisesti muuttaa yksityisteiden avustuksiin varattavaa summaa niin, että se on 30.000 euroa vuonna 2025.

Kaupunginhallituksen päätöksen vuoksi Infralautakunta päätti kokouksessaan 29.10.2024 § 104 seuraavasti: Infralautakunta keskusteli yksityisteiden hoidosta. Keskustelun kuluessa puheenjohtaja ehdotti, että kaupunginhallituksen 28.10.2024 tekemän yksityisteitä koskevan talousarviopäätöksen johdosta infralautakunta perustaa yksityisteiden periaatteita valmistelevan työryhmän, johon kuuluu lautakunnan puheenjohtajisto; Janne Aso (varajäseneksi Venla Käyhkö), Niko Dahlgren (varajäseneksi Kalle Myllymäki) ja Pirita Efe (varajäseneksi Sari Suominen) sekä tekninen johtaja ja kaupungininsinööri.

Työryhmä kokoontui 3 kertaa (26.11.2024, 10.12.2024 ja 21.1.2025). Ensimmäisessä kokouksessa käytiin läpi asiaan liittyvät vanhat päätökset, yksityisteihin liittyvä asemakaavoitustilanne sekä määrätietoja yksityisteihin liittyen. Lisäksi tarkennettiin seuraavaan kokoukseen selvitettäviä asioita, joita olivat avustaminen ja yksityisteiden sitouttaminen talvihoidon kilpailutukseen. Kaupunki ei kuitenkaan voi velvoittaa urakoitsijaa antamaan tarjousta / tekemään sopimusta kolmannen osapuolen kanssa. Näin ollen esitetty vaihtoehto, jossa kaupunki kilpailuttaisi talvihoidon yksityisteiden puolesta, ei ole mahdollinen.

Kolmannessa kokouksessa esitettiin vaihtoehtoisesti malli, jossa talvihoito jäisi kaupungin vastuulle, mutta kesähoidosta ja peruskorjauksista vastaisivat yksityistiet itsenäisesti. Talvihoidolla tässä yhteydessä tarkoitetaan aurausta/sohjon poistoa, liukkauden torjuntaa, pinnan tasausta (polanteen poisto), lumen poistoa ja siirtoa (liikenneturvallisuutta vaarantavat lumivallit) ja hiekoitushiekan poistoa. Talvihoidon toteuttaminen kaupungin toimesta on yksi avustuksen muoto. Näin ollen rahallisesta avustamisesta luovuttaisiin, koska kustannuksista suuri osa

jäisi kaupungille (talvihoito + katuvalaistus). Tiekunnan olisi kuitenkin mahdollista hakea avustusta suurempiin investointeihin ELY-keskukselta. Talvikunnossapidon toteuttaminen kuitenkin edellyttää sopimista tiekuntien ja kaupungin välillä. Järjestäytymättömien yksityistieiden (ns. sopimus- ja kiinteistökohtaiset tie) osalta tarvitaan henkilö, joka edustaa yksityistietä (esim. valtakirja) neuvoteltaessa asioista. Järjestäytyneiden tiekuntien osalta tiekuntien puheenjohtajat edustaisivat tiekuntia.

Asian käsittelyn yhteydessä 11.3.2025 tehtiin kaksi äänestystä mutta esittelijän alkuperäinen ehdotus muodostui infralautakunnan päätökseksi. Kaupunki hoitaa jatkossakin talvikunnossapidon ja katuvalaistuksen. Tiekunnat ja yksityistiet hoitavat itsenäisesti kesähoidon. Tienhoidon ottaminen kunnan vastuulle on yksi avustamisen muodoista. Kaupunki siis avustaa kunnossapitoa suorittamalla talvikunnossapidon kustannuksellaan. Koska kunnossapitoa jo avustetaan, rahallinen avustaminen kohdistetaan perusparannuksiin. Jotta yksityistie voi saada avustusta, pitää yksityistielain mukaan tietä koskevien asioiden hoitamista varten olla perustettu tiekunta. Lisäksi tiekuntaa ja yksityistietä koskevien tietojen pitää olla ajantasaisia yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä. Muita vaatimuksia avustuskelpoisuudelle on ollut

- Vakituinen asutus
- Kerättävä yksikkömaksuja
- Asutetun tien pituus vähintään 200–500 m
- Kaupungin järjestämä palveluliikenne ja koululaiskuljetukset on sallittava ilman käyttömaksua, mikäli yksityistie saa kaupungin avustusta (jos kaupunki on tiekunnan jäsen, kaupungilla on automaattisesti yksiköitä ja on siis maksamassa tiekunnan kustannuksia).

Vertailu muihin kuntiin

Yksityistieiden avustamiskäytäntöjä selvitettiin akselilla Paimio–Pori (Paimio, Lieto, Kaarina, Turku, Naantali, Masku, Nousiainen Mynämäki, Laitila, Rauma ja Pori). Raision ympäristössä tiekuntia avustetaan rahallisesti. Viidessä kunnassa avustusmekanismi muodostuu prosentuaalisena osuutena toteutuneista kustannuksista. Avustusprosentteissa on eroja pienten ja suurten perusparannushankkeiden välillä. Jos valtio avustaa perusparannushanketta, on avustusprosentti usein pienempi. Pienissä perusparannushankkeissa tarkastelukuntien keskiarvo on 32 % (maksimi). Suurten hankkeiden osalta keskiarvo on 26 % (maksimi). Porissa leikkuri on pienissä hankkeissa 5 000 € ja valtion avustamissa hankkeissa 10 000 €.

Kunnossapitoavustukset haetaan yleensä takautuvasti eli edellisen vuoden tilinpäätökseen perustuen. Perusparannusavustuksien osalta käytäntö vaihtelee ja erilaisia tapoja on monenlaisia. Perusparannusavustus saatetaan myöntää suunnitelmien ja kustannusarvioiden perusteella tai toteutuneiden kulujen perusteella.

Ehdotus Raision avustusmekanismiksi

Tarkastelun perusteella esitetään pienten perusparannushankkeiden avustusprosentiksi 30 (maksimi) ja suurten perusparannushankkeiden avustusprosentiksi 20 (maksimi). Tulevaisuudessa on syytä tarkastella, tarvitaanko mekanismiin leikkuria. Perusparannushankkeiden koko määrittelee tulevaisuudessa leikkurin tarpeen.

Perusparannustoimenpiteitä ovat mm. tien tasauksen ja linjauksen parantaminen, uusien sivu- ja laskuojien sekä rumpujen rakentaminen, tien leventäminen, maakivien poisto, siltojen uusiminen sekä muut sellaiset perusparannustyöt, joiden tarkoitus on parantaa tien rakennetta ja kuntoa. Perusparannustoista tulee esittää erillinen suunnitelma ja kustannusarvio.

Avustusta myönnetään talousarviossa varattujen määrärahojen rajoissa. Avustuksia varten laaditaan valmis lomake, joka liitteineen toimii määrämuotoisena avustushakemuksena. Yksityistieavustukset on haettava vuosittain 30.4 mennessä.

Esittelijä

Tekninen johtaja Timo Oja

Päätösehdotus

Infralautakunta päättää yksityisteiden perusparannusten avustusprosentteiksi:

- Valtion avustamissa yksityisteiden perusparannushankkeissa avustusprosentti on maksimissaan 20.

- Pienissä perusparannushankkeissa avustusprosentti on maksimissaan 30.

Lisäksi infralautakunta päättää avustuskelpoisuuden kriteereiksi seuraavat asiat:

- Yksityistielain avustuskelpoisuuden määritelmä (perustettu tiekunta ja ilmoitettu tiedot kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään (Digiroad) sekä yksityistierekisteriin).

- Oltava vakituista asutusta.

- Kerättävä yksikkömaksuja.

- Asutetun tien pituus vähintään 200 m.

- Laadittava erillinen suunnitelma, kustannusarvio, aikataulu ja rahoitusmalli (selvitettävä valtion avustumahdollisuus).

Lisäksi infralautakunta päättää, että vuoden 2025 osalta avustuksiin varattu määräraha käytetään kaupungin toimesta yksityisteiden sorastuksiin; ajankohtana syksy.

Päätös

Kokouksessa esittelijänä toimi kaupungininsinööri Mikko Kunttu.

Asian käsittelyn aikana pidettiin kokoustauko klo 17.03-17.22.

Kokoustauon jälkeen puheenjohtaja Janne Aso teki Niko Dahlgrenin ja Satu Aرسالon kannattamana seuraavan ehdotuksen:

"Infralautakunta päättää yksityisteiden avustamisen periaatteiksi seuraavaa:

- a) Avustuksia myönnetään talousarviossa varattujen määrärahojen rajoissa.

- b) Perusparannusavustuksiin käytetään 50 % vuosittaisista yksityisteiden avustuspäämääräistä.

- c) Perusparannusten avustusprosentit ovat:

- Valtion avustamissa yksityisteiden perusparannushankkeissa avustusprosentti on maksimissaan 30.

- Pienissä perusparannushankkeissa avustusprosentti on maksimissaan 40.

d) Kunnossapitoavustuksiin käytetään 50 % vuosittaisista yksityisteiden avustusmäärärahoista

e) Avustuskelpoisuuden kriteereinä ovat seuraavat asiat:

- Yksityistielain avustuskelpoisuuden määritelmä (perustettu tiekunta ja ilmoitettu tiedot kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään (Digiroad) sekä yksityistierekisteriin).

- Oltava vakituista asutusta.

- Kerättävä yksikkömaksuja.

- Asutetun tien pituus vähintään 200 m.

- Laadittava erillinen suunnitelma, kustannusarvio, aikataulu ja rahoitusmalli (selvitettävä valtion avustumahdollisuus).

Lisäksi infralautakunta päättää, että vuoden 2025 osalta avustuksiin varattu määräraha käytetään kaupungin toimesta yksityisteiden sorastuksiin; ajankohtana syksy."

Infralautakunta hyväksyi puheenjohtaja Janne Ason tekemän ehdotuksen yksimielisesti.